

Jiří Lacina

DIALOGOS

• 10. 11. 1998 – 12. 1. 1999 •

Malíř, grafik a sochař. Narozen 7. 4. 1934 ve Škvorci u Prahy. Od r. 1956 žije v Pardubicích

1953 - 57 Vyšší škola uměleckého průmyslu v Praze

1957 - 58 VŠUP v Praze

od r. 1956 žije v Pardubicích

1962 cesta do SSSR

1965 – 66 stipendijní pobyt v Itálii

1969 cesta do Švýcarska, Francie, Belgie a Holandska

1981 cesta do NSR

Samostatné výstavy:

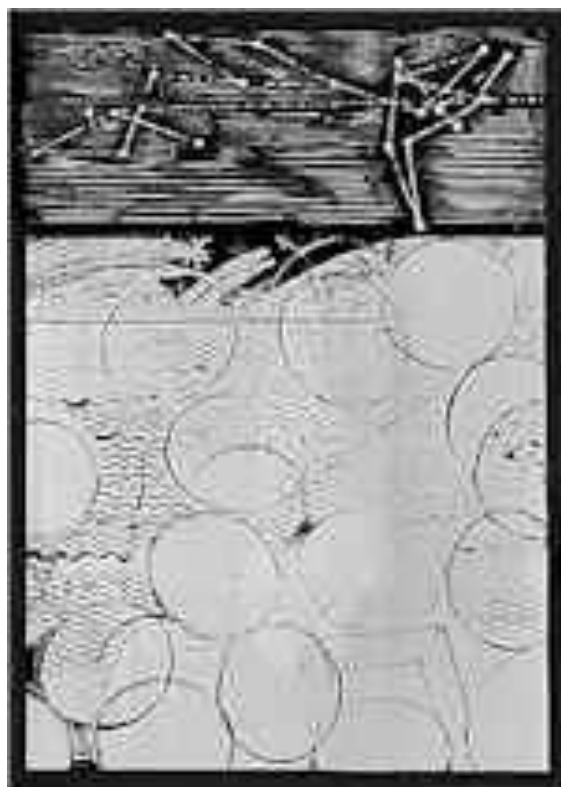
- 1960 Galerie ČFVU, Pardubice (s B. Novotným)
1964 Divadlo E. F. Buriana, Praha
1977 Klub v Michalské, Praha
1981 Theatermuseum, Düsseldorf, Německo
1982 Krajské divadlo Kolín
1985 Galerie Horace, Sherbrooke, Kanada
1986 J. L. obrazy, kresby, objekty - Junior klub Na Chmelnici Praha
1987 Kresby, Galerie Luna Plzeň, ÚMCH ČSAV Praha
1990 J.L. výběr z díla 1962 – 1990, OrG Rychnov n/K.
1991 VČG Pardubice
1991 Obrazy, Národní dům Praha
1998 Dialogos, Galerie FONS firmy STAPRO
1999 autorská výstava Z POSLEDNÍCH LET v galerii Mánes

Kolektivní výstavy

- 1965 Konfrontace mladých, Klub SČVU Mánes, Praha
1967 Čs. výtvarníci, galerie v Koszalinu a ve Slupsku, Polsko
1987 Art of Today II, Budapešť
1989 Výtv. bilance, KG Hradec Králové
Bienále súčasnej čs. komornej plastiky, OG M. A. Bazovského, Trenčín
1990 Výtvarníci ve věznici Valdice
1991 Východočeští výtvarníci, Krefeld, SRN
Sdružení čes. grafiků Fr. Kupka – Chodovská tvrz,
Všeobecná čes. výstava – Praha
1992 V dimenzích prázdna, Galerie a nakladatelství Votobia, Olomouc

Zastoupen ve sbírkách:

- NG Praha, VČG Pardubice, OrG Rychnov n/K a GMU Hradec Králové

VANOUCÍ ÚTRŽKY LABYRINTŮ V OBRAZECH JIŘÍHO LACINY

Definovat svět jako labyrint není myšlenka nová. Konstruovat umné labyrinty připomínající pavoučí síť patřilo k zábavám mnoha myslitelů, kteří si cestu bludištěm nevykládali jako nějakou kratochvíli, neboť dobře znali všechny rizika s tím spojená. V mámvivé spleti a v klamném zrcadlení jsou pevné toliko dva body – vstup, jenž obvykle nalezne každý, a východ, jenž je určen pouze nemnoha vyvoleným. Ostatní jsou jen zmatené vnitřnosti Minotaura, v nichž se ukrývá značně vzdáleně jeho přeludná podoba. Že by i on sám v sobě zabloudil? Tot' otázka spíše pro básníky než pro luštitelé tajemných obrazců ... Jestliže svět přirovnáte k labyrintu, pak náš život by byl labyrintem dalším. Bludištěm v bludišti. Přímé cesty jsou obvykle slepené, narážejí na všudypřítomné zdi, a cesta vpřed se po chvíli mění v cestu zpátky. Hledáme Minotaura, Ariadnu, nebo jen její osvobozující radu? Báječný Theseus to kdysi vyřešil za nás. Minotaura zabil, a Ariadnu pak na ostrově Naxu opustil. Jenže ji tu našel Dionýsos a učinil ji svou manželkou. Jistě to nebylo takhle jednoduché a báje nám neříká, zda s touto náhradou krasavice souhlasila a jak se její podvedené srdce zatvrdilo. Každopádně osudy se pořádně promíchaly, rozpletené klubko vedoucí k záchraně se opět zamotalo. Pojednou se zdá, že bájný rek nikdy z labyrintu nevyšel, jen se nevědomky přemístil z jednoho do druhého. Netušil, že východem ze samotné situace je vchod do dalšího bludiště, nad nímž září neonový nápis OSUD.

"Lépe by bylo," říká Epikuros, "věřit mýtu o bozích, neboť onen mýtus ponechává člověku alespoň klamnou naději, že lze bohy uctíváním uprosit, kdežto sudba znamená neúprosnou nutnost." Další Theseovy osudy toto dokazují. Možná, že by bylo lépe, kdyby z krétského labyrintu nikdy nevyšel. Nemusel by se stát králem v Athenách, nemusel by přemoci marathonského býka, nezúčastnil by se

tažení proti Amazonkám, ani by se nepodílel na výpravě Argonautů atd. Měl by klid, prostě by neposlechl osudovou Ariadninu radu a po celý život by mohl svobodně bloudit a snít o nedosažitelné cestě ven. Takto pojatý labyrint by byl znamenitým útočištěm před zlomyslnými nástrahami osudu.

To vše mě napadá právě před obrazy Jiřího Laciny. Tento malíř nás již léta vtahuje do složitých labyrintů, v nichž se pocit krásy mísí s úzkostí, nenadále expresivní gesto plastickým mřížovým netušených zábran. U málokterých obrazů pocítíme onen prastarý, Čiňany doporučený pocit, totiž vstoupit do obrazu, ztratit se v něm. Splynout. Zabloudit. Ztratit se v Lacinových obrazech by díky jejich neohraničitelné meditativnosti mohlo být velkým duchovním dobrodružstvím. Za každým rohem tu čekají vysněné dva roky prázdnin! Kdo by z takového labyrintu chtěl vyjít? Za jeho šalebnými zdmi číhá obyčejný život a nepolapitelné nástrahy osudu. Zde se jen bezstarostně bloudí. Geometrizující řád se střídá s přelétavou nahodilostí, přímky cest se nesbíhají ani v nekonečno, jen se protínají a rozcházejí. Vymezená prostorovost se překvapivě rozpíjí do pulzujících ploch, čáry se kříží do podoby mříží. Na první pohled složitý a nepřehledný půdorys se po chvíli zlidšťuje ve známém znaku. Do domovních znamení. Lacinovy obrazy se nesnaží pochopit labyrint jako celek. Vidíme na nich bludiště v kaleidoskopu našeho pohledu, jenž vše tříští do mnoha fragmentů a dokazuje, že každá sebemenší část je hodna svého celku. Vždyť každý z nás je obklopen svým soukromým labyrintem, jehož ještě menší část ukrýváme v sobě. Ten, kdo vstoupí do labyrintu Lacinových obrazů, tam nenajde strašného Minotaura, ani líbeznou a vychytralou Ariadnu. Nalezne tam jen malý kousíček sebe, jen střípek vlastní existence, jen jednu malou překážku na cestě ven.

Není divu, že při pohledu na Lacinovy obrazy a kresby nás napadají antikizující souvislosti. Ale pak by z labyrintu mělo východisko existovat! Jestliže o něm chceme alespoň snít, mohli bychom jej spatřit v tolik potřebné míře harmonií a disharmonií, mezi pastí reality a filozofující mírou racionální abstrakce, která dokáže ztlumit i ty nejkřiklavější vášně. Právě tlumení vášní, které vyzdvihl Lessing ve své dnes opomíjené knize o hranicích malířství a poezie, je něčím, v současném světě tak známým, co nás pozdvihne z bláta osudového žití, co nám dává naději v přežití. Tento východ, nikoliv nouzový, není východem z Theseova labyrintu do jiného, ale východiskem, Ariadninou radou, jež nás rafinovaně osvobozuje, i když klesáme únavou v některém z právě reálných labyrintů. Je to cesta Novalisova, jenž vše básnivé, a tedy nehmotné, považuje za jedinou realitu ústící do nikým netušených prostor. Snad až za labyrint. Je to i cesta do Lacinových obrazů, z nichž se nám vystoupiti nechce ...

Ale budeme-li i poezii považovat za nikde nekončící, proměnlivě se rozprostírající labyrint plný netušených prostor svobodné imaginace, pak již samo bloudění v jeho záludných obrazcích nás může naplnit duchovním uspokojením, které nehledá banálních východisek.

Václav Vokolek
text převzat z časopisu HOST 3/97

